

ЖІНКА У ЗОНІ

Того, народженого в сорочці хлопця, якого бездумна ініціатива майора Телятнікова підставила в найнебезпечнішому місці для "спостереження розвитку пожежі" над зруйнованим реактором! І спалено хлопчику кров за наказом начальника. А начальник дістав високе звання і Зірку Героя Радянського Союзу, Господи прости!..

У блокнути в Інни проти слів "Київ - Москва", "медичний геній", "одинадцять живих" і "одинадцять мертвих" та прізвиська професора, колишнього головного радіолога України Л. П. Кіндзельського стояли великий знак окули й запитання, а в дужках - зота бене! - уточнити!.. Зрештою, до Москви забрали літаками перших найважчих хворих. А з другого боку, неважким хворим чого б то стали пересаджувати у Києві кістковий мозок?..

І раптом, здається, без логічного зв'язку з тривожними роздумами пригадалися їй патетичні слова, промовлені кимось із учасників телесту "Київ - Москва" тридцять першого травня 1986 року. Слова, сказані з непохитною вірою у свою правду:

"ПАМ'ЯТНИКОМ ЇМ БУДЕ НАША ДЮЧА СТАНЦІЯ!"

Солов'ї над Прип'яттю. Так звалася стаття в "Правде", і крикуни, які й не нюхали зони, не бачили віч-на-віч героїчних злютованих зусиль тисяч самовідданих людей, через найменшу оптимістичну деталь, до речі, не вигадану заради ефективності матеріалу, прип'ятськими, чорнобильськими солов'ями почали називати журналістів, репортерів, її мужніх колег, що місяцями, аж до закриття саркофага, як фронтові кореспонденти, передавали інформацію з епіцентра трагедії. Зневажливо так, із тиловою завязістю хитромудрих тилівиків кидали з імпровізованих трибун: "Запроданці атомного лобі, чорнобильські "солов'ї"!"

А вона - Інна? Хто вона - жінка, яка щодень молиться за коханого, що переступає поріг реакторного залу, заступаючи на вахту, за всіх, на кого чигає небезпека, за тих, "хто в морі, і в небі, і під землею", за всю Україну і весь світ - о, у неї своя, нечувана в соборах материнська молитва! Яка ж вона птаха?.. Можливо, чайка, що б'ється над сплундрованим гніздом з мертвими чаєнятками?.. Так, вона чулася обезголосою чайкою в Прип'яті, чие голосіння безмовне, не розраховане на слухачів.

Інна стояла під пружними струменями щоденного вечірнього душу і плакала. Німецька сантехніка працювала бездоганно, й, змиваючи невидимий пил, що цілоденно осідав на непокрите довге волосся, Інна відчувала: це шмагання безжальними водяними різками таки заслужила за свою журналістську безпорадність. Може, вона дискваліфікувалася, поки лежала по лікарнях?.. Кожен, з ким зустрічалася день у день, мав свою думку про події, свою маленьку правду, свій рівень знання й невідання, розуміння й невігластва, і свій судійський або й мазохістський синдром.

Обгорнувшись простиратлом, вона одним стрибком проскочила мінікоридорчиком повз двері сусідів по боксу, здається, ті були на зміні, і всілася на ліжку, по-турецьки склавши ноги, майже у позі "лотос". Якби не тримала на колінах блокноти й ручку, скидалося б, що сидить у тісній комірчині провідницького купе, а поїзд їде в ніщо, у нікуди.

Вона сиділа так і за півниці, розшифровуючи власноручні швидкописи, намагаючись систематизувати матеріал: тут уточнити цифри, там - прізвиська, ініціали, ось у цій ситуації сумнівний хвальковитий сюжет, - а загасивши світло, знову прокручувала в пам'яті денні враження. Розмови, скарги, деталі. Оті дороги, обличчя, зарослі бур'янами хати. Прип'ять з молоденькими солдатиками на КПП - учорашніми дитлаками в респираторах, що хизувалися разом з власниками їхньою наївною хоробрістю, вільно теліпаючись на тонких шиях. І порожні будинки, квартали, балкони з містичним шурхотом на вітрі розірваних поліетиленових укриттів. З них скидали меблі, телевізори, різне радіоактивне сміття, щоб захоронити все у траншеях, а кучугури понівечених речей, що являли собою ще недавно гордість і достаток господарів, височіли до других поверхів - і це було дико і страшно.

Уривки думок, як осіннім вітром зірване листя, вихорилися у її мозку, юрмилися перед внутрішнім зором, не давали заснути... Рівно о п'ятій, ніби по тривозі,

підкидало її з ліжка. Починався робочий день, щоб знову до глибокої ночі або й передсвіту лишати її наодинці з долями раніше чужих їй людей, про багатьох з них вона вже могла написати окремі статті; але суворе чуття істини підказувало їй, що повна правда не в цьому окремому випадку, не в цій окремій долі: Чорнобиль - це мозаїка облич, долів, учинків; це зовні наче бронуївський, стихійний рух людей і машин, а насправді гігантське, організоване ніби космічним розумом залізною дисципліноване зусилля тисячоногого, тисячоручого велетенського небаченого спрута, який силкується впоратися з розверзнутим атомним Везувієм.

Не спалося. Знадвору долинали голоси: кокетливий жіночий пручався, уриваючись повискуючим, немов од лоскоту, сміхом; а чоловічий, схоже, добряче напідпитку, хрипко умовляв, обурювався і нараз умов на брудній лайці. Натомість під вікном Інни почулися важкі, вочевидь чоловічі кроки і ледь чутне тоненьке схлипування, що пленталося слідом. Жінка розтягувала слова, певно, жалюючи про свою непоступливість і жалюючи



Їхній біль вже не вигоїть час...

себе чи себе та свого кавалера заразом.

- Ва-ась, а Вась! Ну не злісь, ну лады, токо не съодня, не счас!

"Чом би й не "счас", коли "лады"?", - сумно поіронізувала Інна, подумавши про Олеся. Де він тепер? Спить зі своєю благовірною чи заступив на зміну?.. "Торпеда"!.. Чи не боїться він її, що охрестив так загрозливо й категорично?..

За цей перший тиждень у зоні Інна зовсім збилася з ніг, втратила реальне відчуття часу, і за десятками щодня нових, жадібно всотуваних слухом серця монологів тривали для неї білі ночі одного суцільного ірреально-безсонного сну чорнобильського - її мозок не відпочивав. Навіть дивно було, що зовсім поруч окремим життям існував Олесь, а її ніколи й думати про нього, хотіти його, шукати зустрічі бодай очима... Ніби з цієї своєю рокованою причетністю до велетенської трагедії, яка встигла стати новим побутом, відпрацьованим до автоматизму для одних, засобом для наживи й спекуляції для інших, вона віднайшла себе нову, справжню, свій втрачений сенс життя - бути рятівною соломинкою, ниткою Аріадни для тих, кого прагне поглинути п'ятна відчаю, злочинної байдужості холодною бюрократів.

Ні, певне, сьогодні вже не заснути. Якесь нервово збудження, як хвилі у шторм, гнало її думку за думкою, підкидало тривожні, здається, нерозв'язні проблеми, аж серце запротестувало від утоми, почало швидко калатати на сполох.